

Plan van Aanpak

Duurzaamheid Hessenpoort

Definitief, versie 25 september 2018

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Methode	4
2	Opgave	4
3	Omgevingsmanagement	5
4	Uitgangspunten.....	5
5	Context.....	6
6	Stakeholders	6
7	Kansen.....	7
8	Issues.....	7
9	Strategie.....	8
10	Organisatie	12
11	Planning.....	12
12	Financiën.....	13
	Uitvoeringsplan.....	14
	Bijlage Canvas methode.....	16

1 Inleiding

Duurzaamheid is een belangrijk thema voor de gemeente Zwolle. Met het belang van energietransitie, klimaatadaptatie en een circulaire economie wordt het overkoepelende thema steeds belangrijker en ontstaat de noodzaak om dit concreet te maken voor Hessenpoort. Duurzaamheid is geen thema “erbij”. Duurzaamheid is het resultaat van ons handelen en een maat voor kwaliteit. In alles wat we doen willen we bijdragen aan een waardevolle omgeving, een bloeiende lokale economie en een sterke sociale cohesie.

Daarnaast hebben de gemeente Zwolle en de provincie Overijssel de ambitie om Hessenpoort te profileren als topwerklocatie. Het integraal verwoorden van ambities op het gebied van duurzaamheid, vitaliteit en circulaire economie maken daar een belangrijk onderdeel van uit.

Ook bedrijven willen en moeten in de toekomst duurzamer en gezonder werken en een bedrijventerrein kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren. Op Hessenpoort gebeurt al veel op het gebied van duurzaamheid. Er is een aantal duurzame gebouwen die de landelijke pers hebben gehaald waaronder Bonfix en het gebouw van Wehkamp. Ook werken de bedrijven intensief samen om een zonnepark op het bedrijventerrein te realiseren. Verder werken de bedrijven samen met natuurorganisaties en de gemeente om het bedrijventerrein natuurlijker en groener te maken.

Door Hessenpoort duurzamer te maken willen we het bedrijventerrein (nog) aantrekkelijker maken voor zowel de nieuw te vestigen bedrijven als ook de zittende bedrijven.

Duurzaamheidsthema's zijn: Energie, Klimaatadaptatie, Natuur, Milieu, Gezondheid en Circulariteit. In deze versie ligt de nadruk op klimaat en energie en minder op circulariteit. In de loop van de jaren zal, na concretisering van het gemeentelijk beleid op dit thema, meer aandacht gegeven worden aan circulariteit.

1.1 Aanleiding

Hessenpoort is al vele jaren met duurzaamheid bezig: voorbeelden zijn; bedrijven ontvangen een financiële incentive bij een hoge BREEAM-score, een groot deel van Hessenpoort wordt (aard)gasloos ontwikkeld, het plan Hessenpoort Natuurlijk! en de ontwikkeling van een Zonnepark op Hessenpoort. De ondernemersvereniging Hessenpoort (OVH) is actief om de duurzaamheid op Hessenpoort te vergroten en werkt daarbij samen met de gemeente en andere partijen, zoals lokale natuur- en milieu-/energieorganisaties.

In het collegeakkoord van 2018-2022 is duurzaamheid een belangrijk uitgangspunt. Dat vraagt veel van de stad en we willen bedrijven en instellingen verleiden om samen met ons te werken aan de transitie naar een duurzame en circulaire stad. Binnen Hessenpoort gaat het om de inzet van slimme aardgasloze energieconcepten bij nieuwvestiging of verduurzamingsacties, het besparen van energie door gevestigde bedrijven en het stimuleren van de opwekking van duurzame energie. Deze maatregelen sluiten naadloos aan op de speerpunten uit het energieprogramma 2018-2022. Samenwerking tussen alle betrokkenen is daarbij cruciaal. Aandachtspunt is het vergroten van de bewustwording bij bedrijven.

In 2018 heeft de projectgroep Hessenpoort het initiatief genomen een plan van aanpak duurzaamheid op te stellen.

Aanleiding vormt de ambitie die de gemeente Zwolle heeft ten aanzien van duurzame energie en klimaatadaptatie. Ook ten aanzien van circulariteit zal de ambitie naar verwachting de komende jaren stijgen en zijn duurzaamheid en gezondheid steeds vaker vestigingseisen van bedrijven. We willen doelgerichter samenwerken met partijen op en rondom Hessenpoort om samen Hessenpoort duurzamer te maken.

Dit plan van aanpak beschrijft de opgave, het doel en de strategie die gevolgd wordt om te komen tot een duurzaam Hessenpoort in 2030.

In het plan worden ook de uitgangspunten, context, stakeholders, kansen en issues beschreven. Deze leiden samen met de opgave, het doel en de uitgangspunten tot een uitvoeringsprogramma. Met dit Plan van aanpak wordt de komende twee jaren extra inzet gepleegd om Hessenpoort verder te verduurzamen.

1.2 Methode

Voor het opstellen van dit plan van aanpak is bij de start de Canvas methode toegepast. In de canvas methode wordt uitgegaan van:

- De opgave
- Doel omgevingsmanagement
- Uitgangspunten
- Context
- Stakeholders
- Kansen
- Issues
- Strategie

Nadat deze aspecten zijn vastgesteld zullen concrete acties worden geformuleerd en vastgelegd in een uitvoeringsplan.

2 Opgave

De opgave voor een duurzaam Hessenpoort komt voort uit de omgevingsvisie van de gemeente Zwolle. Op dit moment is de omgevingsvisie 1.0 vastgesteld door de gemeenteraad. In deze omgevingsvisie worden de stedelijke opgaves op het gebied van duurzaamheid geformuleerd. Deze opgaves zullen vertaald worden naar Hessenpoort.

Het gaat om de volgende opgaves:

- Zwolle wil in 2050 Energieneutraal zijn. Als tussendoel wil Zwolle in 2025 25 % van haar energiegebruik duurzaam opwekken en een CO2-reductie bewerkstelligen van 25 % ten opzichte van 1990.
- Zwolle wil in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig zijn. In 2020 wil de gemeente Zwolle klimaatadaptief handelen, dat betekent dat in al haar besluiten klimaatadaptatie een leidend principe is.

- Circulariteit is een belangrijk thema waarvoor nog geen strategische beleidsdoelen zijn geformuleerd. Het college onderschrijft het belang van een circulaire economie en wil daar haar bijdrage aan leveren.
- Gezondheid is een belangrijk thema in de omgevingsvisie. Dat betekent dat het leven en werken in Zwolle comfortabel, veilig en duurzaam is. Ten aanzien van werklocaties is het belangrijk dat deze in de nabijheid van de stad liggen zodat ze per fiets bereikbaar zijn. Ze moeten uitnodigen om te bewegen.

3 Omgevingsmanagement

Duurzaamheid van Hessenpoort speelt op verschillende schaalniveaus. Van het totale bedrijventerrein en zijn omgeving tot de individuele kavels. Het doel van het omgevingsmanagement is om deze verschillende schaalniveaus met elkaar te verbinden.

Een voorbeeld is de duurzame energievoorziening. Het kan veel effectiever, efficiënter en duurzamer zijn om duurzame energieopwekking op het niveau van het gehele bedrijventerrein te organiseren en niet op kavelniveau. Ook bij klimaatadaptatie kunnen maatregelen op gebiedsniveau ervoor zorgen dat individuele bedrijven minder of geen maatregelen hoeven te nemen.

We onderscheiden verschillende doelen van het omgevingsmanagement:

- Bij het binnenhalen van nieuwe bedrijven zorgen we ervoor dat deze bedrijven optimaal bijdragen aan de opgave. Maar we helpen de bedrijven ook door duurzame energie aan te bieden op een bedrijventerrein dat klimaatadaptief is.
- We gaan slim om met de verschillende schaalniveaus: Van Hessenpoort en omgeving tot op kavelniveau. We bekijken op welk niveau de opgave het best kan worden gerealiseerd.
- We zorgen dat duurzaamheid een positieve bijdrage zal leveren aan de marketing en promotie van Hessenpoort.
- We werken zoveel als mogelijk samen met de partijen die op en rondom Hessenpoort met duurzaamheid bezig zijn. Daarbij is de traditionele top down benadering niet het uitgangspunt maar gaan we uit van de wensen van de ondernemers zelf op het gebied van duurzaamheid en zoeken naar inspirerende voorbeelden om te verbinden.

4 Uitgangspunten

Bij het plan van aanpak duurzaamheid Hessenpoort gaan we uit van de volgende uitgangspunten:

- Voor nieuwe bedrijven geldt: “geen aardgas, tenzij ..” (wet Voortgang Energie Transitie).
- We streven ernaar dat alle nieuwe gebouwen minimaal energieneutraal zijn waarbij de potentie van het dakoppervlak, de buitenruimte (overkapte parkeerterreinen) en collectieve PV opstellingen, op zowel de grond als op het water, op en nabij Hessenpoort worden ingezet bij de energieopwekking.
- Nieuwe gebouwen en nog aan te leggen openbare ruimte worden waterrobuust en klimaatbestendig ontwikkeld. Extreem weer - hoosbuien, hitte, droogte en overstromingen – leiden niet tot overlast en fysieke schade. Er wordt zodanig ontworpen en ingericht dat er na extreem weer, weer snel kan worden opgestart.

- Een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting is een samenspel van inrichting tussen de bedrijfskavels en de openbare ruimte. Hierbij wordt ingezet op een maximale bedrijfseconomische verantwoord bijdrage van bedrijfsterreinen. Als voorbeeld kan gedacht worden aan waterberging op daken of water passerende verharding. Niet duurder, wel een andere keuze dan traditioneel.
- We zoeken naar synergievoordelen.
- Maatregelen zijn onderbouwd en we houden maatregelen regelmatig tegen het licht (evaluatie en monitoring).
- Bedrijven die passen binnen het bestemmingsplan worden toegelaten.
- We onderzoeken of we het planologisch kader kunnen verruimen zodat energietransitie en klimaatadaptatie optimaal worden gefaciliteerd. Ook benutten we optimaal de mogelijke overeenkomstvormen. Een voorbeeld is tijdelijke huur.
- We richten ons ook op de reeds aanwezige bedrijven.

5 Context

Het plan van aanpak is tot stand gekomen binnen de volgende context:

- Energieprogramma 2018-2022 (speerpunten 1: besparen in de gebouwde omgeving en speerpunt 2: grootschalige opwek)
- Gemeentelijke omgevingsvisie 2.0. (in ontwikkeling)
- De omgevingswet.
- Coalitieakkoord 2018-2020: Het college stelt de komende vier jaren de duurzame groei en ontwikkeling van de stad centraal. Duurzaamheid is een uitgangspunt bij al het handelen van het college.
- Energietransitie komt landelijk op stoom. Het gebruik van aardgas gebruik wordt uit gefaseerd. Uitvoering geven aan ambitedocument energietransitie gemeente Zwolle van 17 juli 2017.
- Wet VET (wetsvoorstel Voortgang Energie Transitie) is van toepassing: vanaf 1 juli 2018 is er geen aansluitplicht meer voor kleinverbruikers (een kleinverbruiker gebruikt minder dan 40 m³ gas/uur).
- Strategische klimaatagenda van de gemeente Zwolle.
- Deltaplan Ruimtelijke adaptatie: deze is vertaald in de Zwolse adaptatie strategie waarbij klimaatstresstesten en een risicodialog belangrijke instrumenten zijn.
- Economie: provinciale economische agenda Hessenpoort Topwerklocatie.
- In 2040 wordt de grondexploitatie afgesloten.

6 Stakeholders

Bij de totstandkoming en de uitvoering zijn de volgende stakeholders van belang:

- Gemeente Zwolle / omgevingsdienst IJsselland.
- Ondernemersvereniging Hessenpoort (OVH)
- Enexis en Tennet.
- Waterschap Drents Overijsselse Delta.
- Lokale energiecorporatie(s) o.a. Nuts & Co, Blauwvinger energie.

- Nieuwe bedrijven.
- Vastgoed eigenaren.
- (toekomstige) ontwikkelaars zonne- en windparken

Shareholders zijn:

- Provincie Overijssel
- Omwonenden
- Burgemeenten

7 Kansen

Welke kansen biedt het verder verduurzamen van het bedrijventerrein Hessenpoort ?

- Innovatieve bedrijven op het gebied van duurzaamheid kunnen zich vestigen op Hessenpoort.
- Het realiseren van toekomstbestendige (op het gebied van KEC) gebouwen die daarmee hun waarde langer behouden.
- Het zoeken naar synergie levert win win situaties op voor bedrijven.
- Aanbod duurzame en lokaal opgewekt stroom en koude/warmte als vestigingsargument vanuit MVO en PR belang
- Door het toepassen van collectieve systemen en concepten kan er kostenreductie ontstaan.
- Energie hub Hessenpoort, kansen voor waterstofeconomie.
- Watercasco realiseren.
- Hessenpoort Natuurlijk!
- Vestigingscondities zijn goed. Denk aan een goed bereikbaar , gezond werkgebied dat waterrobuust is uitgevoerd, effecten van hoosbuien zijn beperkt.
- Kennis opdoen ten aanzien van duurzaamheidsveranderingen.
- Samenwerken met omliggende bedrijventerreinen ten aanzien van kennisvermeerdering.
- Het bewustzijn bij bedrijven ten aanzien van klimaatverandering wordt vergroot en het handelingsperspectief neemt toe. Risico's worden door bedrijven zelf gereduceerd.

8 Issues

Bij het verder verduurzamen kunnen de volgende issues een rol gaan spelen. Het is van belang hier rekening mee te houden.

- Kennisachterstand bij bedrijven ten aanzien van duurzaamheid in de gebouwde omgeving.
- Het plan van aanpak kan leiden tot maatregelen die verder gaan de wettelijke norm. We realiseren ons dat de opgave op het gebied van energietransitie kan leiden tot bovenwettelijke maatregelen. We zullen deze maatregelen niet opleggen maar altijd in overleg bepalen met de bedrijven welk (bovenwettelijke) maatregelen wel haalbaar zijn en actief op zoek gaan naar cofinanciering vanuit RVO en bijvoorbeeld de Alliantie Nieuwe Energie Overijssel.
- Wij willen in eerste instantie transitie bewerkstelligen door verleiden en samenwerken. Stimuleren en faciliteren passen ook in de werkwijze om een samen een transitie te

realiseren. Verplichten wordt pas in de laatste instantie toegepast als de andere methoden niet werken.

- Omwonenden kunnen de impact van duurzaam opgewekte energie ervaren op de kwaliteit van hun leefomgeving. Dit aspect speelt met name bij windmolens. Daarom is draagvlak en het vergroten van de betrokkenheid van omwonenden zeer belangrijk bij deze energievorm.
- Onvoldoende capaciteit binnen het ambtelijk apparaat waardoor focus en prioritering nodig is. Het energieprogramma 2018-2022 zorgt binnen het ambtelijk apparaat voor focus en prioritering op energietransitie.
- PAS- stikstof depositieruimte kan afnemen.

9 Strategie

De hoofdstukken 2 tot en met 8 leiden tot de volgende strategie. Hessenpoort is een reeds bestaand bedrijventerrein. De hoofdstructuur en het bestemmingsplan ligt vast en er zijn inmiddels een groot aantal bedrijven gevestigd. Grote ruimtelijke structuurveranderingen zijn voor het huidige Hessenpoort niet mogelijk. Bij toekomstige uitbreidingen, Hessenpoort 3 en 4, is dit wel mogelijk. Deze valt buiten de scope van dit plan van aanpak.

Het betekent ook dat we niet een blauwdruk maken waarin we aangeven hoe een duurzaam Hessenpoort er exact uit ziet. Inzichten, beschikbare technieken en maatschappelijke wensen zullen steeds veranderen. De uitdaging is daar slim en goed op in te spelen en deze inzichten ook voor nieuwe bedrijven te ontsluiten en mee te bewegen met doel Hessenpoort als vestigingslocatie aantrekkelijk en toekomstbestendig te houden.

Onze strategie bestaat uit de volgende hoofdlijnen:

1. We helpen nieuw te vestigen bedrijven in een vroeg stadium bij het ontwikkelen van een duurzame bedrijfsvestiging. We streven naar energieneutraliteit en klimaatrobustheid.
2. Gevestigde bedrijven en nieuwe bedrijven worden gestimuleerd om duurzaamheidsmaatregelen te treffen. We zetten daarbij in op het opwekken en het afnemen van lokaal opgewekte duurzame energie (stroom, koude, warmte). Klimaatmaatregelen op gebieds-, kavel- of gebouwniveau worden gestimuleerd. Tenslotte verzamelen we “good practices” op het gebied van energie, klimaat en circulariteit.
3. We richten ons op collectieve energie en klimaatmaatregelen

De hoofdlijnen toegelicht:

1. We helpen nieuw te vestigen bedrijven in een vroeg stadium bij het ontwikkelen van een duurzame bedrijfsvestiging. Het streven daarbij is energieneutraliteit en klimaatrobustheid.

Voor veel bedrijven is het ontwikkelen van een nieuwe vestiging geen dagelijks werk. We willen de bedrijven ondersteunen bij het meenemen van duurzaamheidsmaatregelen in de beginfase van de nieuwbouwontwikkeling.

Dit doen we door in een vroeg stadium een zogenaamde KEC adviseur ter beschikking te stellen aan het bedrijf (**project 1.1**). Deze adviseur zal energie- en klimaatmaatregelen in een vroeg stadium kunnen inbrengen. De adviseur zal ook op de hoogte zijn van de ontwikkelingen ten

aanzien van duurzame energieopwekking in de nabije omgeving en deze vertalen naar de nieuwbouwontwikkeling. Ook collectieve systemen in de nabijheid van Hessenpoort die kunnen zorgen voor marktconforme propositie worden door de adviseur in een vroeg stadium ingebracht.

In de afgelopen jaren hebben een aantal nieuwe gevestigde bedrijven een stimuleringsbijdrage duurzaamheid ontvangen. Deze bijdrage is verkregen na het behalen van een hoge BREEAM score. We willen onderzoeken of deze certificering in combinatie met een stimuleringsbijdrage gebruikt kan worden om bedrijven aan te zetten tot het nemen van duurzaamheidsmaatregelen **(project 1.2)**.

2. Gevestigde bedrijven en nieuwe bedrijven worden gestimuleerd om duurzaamheidsmaatregelen te treffen. We zetten daarbij in op het opwekken of het afnemen van lokaal opgewekte duurzame energie. Klimaatmaatregelen op gebieds-, kavel- of gebouwniveau worden gestimuleerd. Tenslotte verzamelen we “good practices” op het gebied van energie, klimaat en circulariteit.

Wij willen intensiever samen werken met de diverse partijen op het gebied van duurzame energie op en rondom Hessenpoort. Het oprichten van een regiegroep duurzame energie kan ervoor zorgen dat projecten optimaal worden afgestemd en de opgewekte duurzame energie zoveel mogelijk ten goede komt aan de Zwolse bedrijven op Hessenpoort. De gemeente Zwolle, de Ondernemersvereniging Hessenpoort (OVH), Enexis, de provincie Overijssel en actieve energie coöperaties in en nabij het gebied zullen deelnemen aan deze regiegroep **(project 2.1)**. Dit zal echter niet moeten leiden tot een gesloten groep. De ontwikkelingen op het gebied zijn zo dynamisch en maken het daarom noodzakelijk steeds te bekijken of de gekozen samenwerkingsvorm nog werkt. De behoefte aan samenwerking en het werken aan duurzame oplossingen blijft voorop staan.

De regiegroep zal ook aantrekkelijke arrangementen op het gebied van duurzame energie(proposities) ontwikkelen voor zowel nieuwe als reeds gevestigde bedrijven.

Een voorbeeld is het opwekken van duurzame energie op Hessenpoort of in de directe omgeving en deze aan te bieden, tegen marktconforme prijzen aan bedrijven. Hiermee worden meerdere doelen bereikt, het bedrijf gebruikt duurzame energie, de CO2 uitstoot van Zwolle zal niet toenemen en de duurzaam opgewekte energie blijft binnen de gemeente Zwolle. Ook de stikstofdepositie naar omliggende natuurgebieden zal niet toenemen.

We willen ook onderzoeken op welke manier Hessenpoort geschikter gemaakt kan worden voor (tijdelijke) opwekking van energie **(project 2.2)** Op dit moment zijn bijv. zonnenvelden op de grond of op het water (bijv. Markteplas) niet inpasbaar binnen het bestemmingsplan. We willen onderzoeken welke gebieden op en rondom Hessenpoort geschikt gemaakt kunnen worden voor duurzame energieopwekking en op welke wijze we dat contractueel kunnen stimuleren. Een voorbeeld is tijdelijke verhuur van gronden voor het gebruik als zonnenveld of benutten van thermische energie (koude en warmte) uit de aanwezige diepe plassen.

Naast het stroomlijnen van het proces in en rondom Hessenpoort willen we “best practices” verzamelen en ter beschikking stellen aan de bedrijven. Ook nieuwe regelgeving op het gebied

van Klimaat Energie en Circulariteit zal actiever worden gestimuleerd. Daartoe willen we de volgende projecten opstarten.

KEC (Klimaat, Energie, Circulariteit) maatregelen bestaande bedrijven **(project 2.3)**

Bedrijven verschillen in de kennis die zij hebben over duurzaamheid. Er zijn ontwikkelaars die een duurzaam bedrijfsgebouw ontwikkelen, voorbeelden zijn de gebouwen van Wehkamp of Bonfix. Andere bedrijven hebben de kennis niet in huis. Voor veel bedrijven is een bedrijfsverplaatsing een unieke gebeurtenis.

We willen de kennis die er is toegankelijk maken voor de nieuwe bedrijven. Dit doen we door in een vroeg stadium goede voorbeelden (het 'nieuwe normaal') in beeld te brengen. Bij voorkeur door collega bedrijven op Hessenpoort. Het gaat om energie, klimaat en circulariteit.

We willen dit doen samenwerking met de provincie Overijssel, de OVH en betrokken bedrijven en we ontwikkelen een toolbox "klimaatmaatregelen, energie en circulariteit voor bedrijven en bedrijventerreinen".

Naast het verzamelen van uitgevoerde maatregelen zal er een klimaat adaptatie scan op terrein- en gebouwniveau worden ontwikkeld **(project 2.3.1.)**. In 2018 zal daartoe een pilot worden uitgevoerd bij een drietal bedrijven op Hessenpoort. Naast klimaateffecten op terrein- en gebouwniveau ligt de nadruk ook op meekoppelpkansen. Hiermee wordt op gebouwniveau bij gedragen aan de Zwolse Adaptatie Strategie (ZAS).

Overzicht alternatieven voor aardgas **(project 2.4)**

Nieuw te vestigen bedrijven die behoren tot de kleinverbruikers zullen per 1 juli 2018 geen aardgas meer kunnen toepassen. We willen deze bedrijven helpen door een overzicht te maken van de alternatieven die er, op Hessenpoort, zijn voor aardgas. Daarbij zullen we inzoomen op het soort bedrijven en gebouwen die veel voorkomen op Hessenpoort en daarmee een specifiek overzicht maken dat praktisch bruikbaar is voor nieuwe vestigers. Dit doen we op basis van gebruikte methoden elders in het land.

Energiebesparing bij bedrijven **(project 2.5)**

We willen samen met de omgevingsdienst (OD) en de OVH voorlichting geven over nieuwe regelgeving op het gebied van energiebesparing. Voorbeelden zijn de meldingsplicht die per 1 juli 2019 van kracht wordt, de doorwerking van de Wet VET en de verplichting dat in 2023 ieder kantoor in Nederland (groter dan 100 m²) een label C moet hebben.

Bedrijven die vallen onder de algemene regels van het Activiteitenbesluit hebben de verplichting om energiebesparende maatregelen te nemen die binnen vijf jaar zijn terug te verdienen. Om het ondernemers gemakkelijk te maken zijn voor verschillende branches zogenoemde Erkende Maatregelen Lijsten (EML) opgesteld. Deze maatregelen hebben een wettelijke status en zijn van toepassing voor bedrijven die jaarlijks meer dan 50.000 kWh elektriciteit of meer dan 25.000 m³ aardgas gebruiken. Bedrijven die minder elektriciteit of aardgas verbruiken (kleinverbruikers) vallen niet onder deze wettelijke regeling. Bij grootverbruikers die meer dan 200.000 kWh elektriciteit of meer dan 75.000m³ gas verbruiken kan een energieonderzoek worden afgedwongen. Meer informatie over deze regeling en de Erkende Maatregelen Lijsten voor diverse branches is te vinden op de website van InfoMil (www.infomil.nl). Volgend jaar komt er een meldingsplicht. Bedrijven dienen dan vierjaarlijks

het bevoegd gezag te informeren over de genomen maatregelen via een digitaal systeem. De Omgevingsdienst IJsselland houdt toezicht op de uitvoering van energiebesparende maatregelen.

3. Onderzoeken van collectieve maatregelen

Collectieve maatregelen op het gebied van energieproductie of het voorkomen van wateroverlast kunnen effectief zijn en er voor zorgen dat individuele bedrijven geen of minder maatregelen hoeven te nemen.

Ten aanzien van de duurzame opwekking van elektriciteit is er al een groot aantal ontwikkelingen op of in de directe nabijheid van Hessenpoort. Omdat bedrijven ook warmte nodig hebben voor ruimteverwarming en warm tapwater en een collectief systeem dat hier mogelijk geschikt voor zou kunnen zijn wordt een verkenning gestart om de haalbaarheid van collectieve warmtevoorziening te bepalen (**project 3.1**). Ook is de gemeente verantwoordelijk voor het aanleggen van de infrastructuur en het bouwrijp maken van de kavels. Het klimaatteam en het energieteam zal de projectleider civiele techniek adviseren om te komen tot klimaatbestendige en energiezuinige infrastructuur en kavels. Daarbij wordt gestreefd naar het realiseren van meekoppelkansen om klimaatbestendigheid te vergroten. Meerkosten zullen in beeld worden gebracht, waarover besluitvorming plaatsvindt (**project 3.2**).

3.1 Verkenning haalbaarheid collectieve warmtevoorziening.

Duurzame opwekking van elektriciteit is in ontwikkeling op en rondom Hessenpoort (zie bij 2.). Het ontwikkelen van collectieve warmtevoorziening zou kunnen voorzien in een behoefte en wordt op dit moment niet opgepakt door andere partijen. Per 1 juli 2018 krijgen nieuwe kleinverbruikers geen gasaansluiting meer van hun bedrijfsgebouw (Wet VET) zal er behoefte kunnen ontstaan aan collectieve warmtevoorziening.

Om deze vraag te beantwoorden zal een verkenning worden uitgevoerd met de vraag of een collectief warmtesysteem wenselijk en haalbaar is voor Hessenpoort.

- Centrale vraag: Welke collectieve warmtesystemen kunnen qua prijs concurreren met individuele systemen op kavel niveau ?
- Concurrerend systeem eventueel verder uitwerken: technisch, economisch ruimtelijke en organisatorisch
- Indien haalbaar en realiseerbaar aanbieden aan nieuwe bedrijven.

3.2 Nieuwleusenerdijk/Paderbornstraat

Om Hessenpoort klimaatbestendiger te maken worden fietspaden bij voorkeur verhoogd aangelegd. Daarnaast wordt op termijn de compartimenterende werking van de huidige spoorlijn vergroot. Dit zorgt voor extra bescherming van Hessenpoort bij doorbraak en overlopen Vechtdijken. De gevolgen voor Hessenpoort en de bedrijven worden daarmee beperkt. De extra kosten zijn opgevoerd binnen het programma IJssel Vechtdelta.

Uitvoering zal, na een positief besluit, uitgevoerd worden in 2019. Resultaten worden gepubliceerd in een inspiratieboek IJssel Vecht Delta.

10 Organisatie

De programmamanager Hessenpoort, is opdrachtgever voor de uitvoering van het plan van aanpak duurzaamheid Hessenpoort.

De werkgroep duurzaamheid Hessenpoort zal het plan van aanpak uitvoeren. De werkgroep omvat de volgende disciplines: Milieuplanologie, Klimaatadviseurs, Civiele techniek en Vastgoed.

Er zal bij de uitvoering van het plan en de verschillende deelprojecten intensief overleg plaatsvinden met de Ondernemersvereniging Hessenpoort.

11 Planning

Vaststelling door het college

oktober 2018

Planning op hoofdlijnen:

	2 ^e helft 2018	1 ^e helft 2019	2 ^e helft 2019	1 ^e helft 2020	2 ^e helft 2020
Hoofdlijn 1: faciliteren duurzaamheid nieuwe bedrijven					
1.1.KEC adviseur					
1.2.BREAAM evalueren					
Hoofdlijn 2: stimuleren duurzaamheid bij gevestigde en nieuwe bedrijven					
2.1. Regiegroep duurzame energie HP					
2.2. Planologische ruimte en contractvormen					
2.3. KEC maatregelen (toolbox)					
2.3.1 Pilot klimaatadaptatie op terrein- en gebouwniveau					
2.4. alternatieve aardgas					
2.5. EED richtlijn, erkende maatregelen					
Hoofdlijn 3: collectieve maatregelen					
3.1. Verkenning collectieve warmtevoorziening					
3.2. Klimaatmaatregelen infra					

12 Financiën

Benodigde dekking voor de uitvoering is € 188.000 .

Financiële dekking:

	GREX Hessenpoort	Programma KEC	Provinciale subsidie topwerklocaties
2018 (45.000 eur0	45.000 euro	Niet van toepassing	Niet van toepassing
2019 109.000 euro	84.000 euro	25.000 eur0	Nog niet bekend
2020 34.000 euro	34.000 euro	Nog niet bekend	Nog niet bekend

Uitvoeringsplan

Nr.	Naam	Omschrijving	Planning	Fin. 2018	Fin. 2019	Fin. 2020
1.1	KEC adviseur	KEC adviseur aanbieden aan nieuwe bedrijven	2018-2020	0	40.000	Pm **
1.2	BREEAM-regeling	Onderzoek effectiviteit van de regeling.	2019	0	10.000	p.m.*
2.1	Regiegroep duurzame energie Hessenpoort.	Samenwerking stroomlijnen en ontwikkelen van proposities.	2018-2020	5.000	10.000	10.000
2.2	Verkenning Planologische ruimte voor Duurzame energie	Planologische en contractuele ruimte voor vergroten	2018 – 2020	0	10.000	p.m.*
2.3	KEC maatregelen bestaande bedrijven (toolbox)	Maatregelen en ervaringen KEC beschrijven en ontsluiten. Ter beschikking stellen aan nieuwe bedrijven.	4e kw. 2018-1 ^e kw. 2019	5.000	10.000	0
2.3.1	Pilot klimaatadaptatie op terrein- en gebouwniveau	Klimaat effecten op terrein- en gebouwniveau in kaart brengen en meekoppelkansen	2018	p.m.	0	0
2.4	Overzicht alternatieven aardgas	Ieder jaar actualiseren	2018-4 ^e kw.- 2019-1 ^e kw.	5.000	2.000	2.000
2.5	EED richtlijn, Erkende maatregelen.	Voorlichting en stimuleren van EED richtlijn	2019	5.000	5.000	0
3.1	Onderzoek haalbaarheid collectieve warmtevoorziening HP	Verkenkend onderzoek naar collectieve warmtesystemen die mogelijk concurrerend zijn met individuele systemen.	3 ^e kw. 2018	20.000	p.m.*	p.m.*

3.2	Nieuwleusenerdijk/ Paderbornstraat	Klimaatmaatregelen meenemen in ontwerp infrastructuur en versterken waterkerende infrastructuur (wegen, fietspaden, spoorlijnen en waterwegen)	2019 e.v.	0***	0***	0***
4.1	Coördinatie		2018-2020	0	12.000	12.000
4.2	Onvoorzien		2018-2020	5.000	10.000	10.000
	Totaal			45.000	109.000	34.000

* project 1.2, 2.2 en 3.1: de uitkomsten van deze onderzoeken/verkenningen kunnen leiden tot investeringsvoorstellen.

** in de loop van 2019 zal project 1.1 (KEC adviseur) worden geëvalueerd. Op basis daarvan zal beslist worden of deze werkwijze in 2020 wordt voortgezet.

*** dekkingsvoorstel extra kosten is ingebracht in programma IJssel-Vecht-Delta (IJVD). Definitieve beslissing nog niet bekend (24 sept. 2018)

Bijlage Canvas methode

